

Преди всичко, трѣбва да се забележи, че общият брой на умрѣлитѣ презъ всѣка една отъ изброенитѣ въ таблицата петъ години въ 62 градове на Царството, — населението на които споредъ преброяването на 31. XII. 1926 г. е възлизало общо на 1,051,896 жители—се е движелъ около цифрата 17,500. Колебанията отъ година на година сж сравнително доста малки. Относително най-много умирения сж настъпили презъ 1925 год., когато на всѣки 1,000 жители се падатъ 17.5 умирения. На следната година респективниятъ относителенъ брой достига 15.7. Презъ третата 1927 год. се забелязва ново повишение на смъртността—16.8, което, както е известно, се дължеше на върлуващата тогава инфлуенца, която бѣ взела епидемиченъ характеръ. Колебанията презъ следнитѣ две години—1928 и 1929—сж свършено незначителни. Срѣдно взето, на всѣки 1,000 жители и презъ дветѣ тия години се падатъ 15.6 умирения.

Многобройнитѣ умирения презъ 1925 год. се дължатъ предимно на заразно-епидемичнитѣ болести: коремненъ тифъ, брусница, магарешка кашлица, инфлуенца и др., а сжщо и на детскитѣ диарии до 2 годишна възраст и на насилната смъртъ. Това се потвърждава, както отъ абсолютнитѣ, така и отъ относителнитѣ числа за умиренията отъ тѣзи болести, показани въ следната таблица:

Болезни — Maladies	1925		1926		1927		1928		1929	
	Абсолютенъ брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des décès	Абсолютенъ брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des décès	Абсолютенъ брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des décès	Абсолютенъ брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des décès	Абсолютенъ брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des décès
1. Коремненъ тифусъ— Typhus abdominal ou paratyphoïde . . .	131	0.7	79	0.5	116	0.6	80	0.5	107	0.6
2. Брусница—Rougeole . . .	300	1.7	121	0.7	47	0.3	85	0.5	15	0.1
3. Магарешка кашлица— Coqueluche . . .	271	1.5	158	0.9	96	0.5	157	0.9	118	0.7
4. Инфлуенца—Grippe . . .	822	4.7	625	3.8	1,210	6.8	441	2.6	203	1.2
5. Др. епидемични болести— Autres maladies épidémiques . . .	206	1.2	116	0.7	105	0.6	96	0.6	75	0.4
6. Диарии до 2 год.— Diarrhée (au-dessous de 2 ans) . . .	1,541	8.7	1,099	6.7	1,365	7.7	1,113	6.5	1,118	6.4
7. Насилна смъртъ— Morts violentes . . .	726	4.1	424	2.6	415	2.3	473	2.8	521	3.0
Всичко — Total . . .	3,997	22.6	3,922	15.9	3,354	18.8	2,445	14.4	2,157	12.4

Даннитѣ, вписани въ таблица 1, показватъ още и това, че не всички болести еднакво се ширятъ. Най-широкъ замахъ прави туберкулозата. Абсолютнитѣ числа, които показватъ

броя на умиренията, причинени отъ тритѣ вида туберкулоза (бѣлодробна, на менингитѣ и централната нервна система и на другитѣ органи, § § 13, 14 и 15), се движатъ отъ 3,056 случаи — минималенъ брой — настъпили презъ 1929 год., до 3,247 — презъ 1927 год. Изобщо взето, умрѣлитѣ отъ туберкулоза съставляватъ 1/3 отъ всички умирения. Ще рече, на всѣки 100 умрѣли, около 20 души сж жертва на казаната болестъ.

Въ сравнение съ другитѣ заразно-епидемични болести: коремненъ тифъ (§ 1), петнистъ тифъ (§ 2), малария (§ 3), брусница (§ 5), скарлатина (§ 6), магарешка кашлица (§ 7), лошо гърло (§ 8), инфлуенца (§ 9), choléra nostrum (§ 11) и други такива (§ 12), взети заедно, туберкулозата държи надмощие. Това се вижда, както отъ абсолютнитѣ, така и отъ относителнитѣ числа, посочени въ следната таблица:

Години — Années	Умрѣли отъ — Décédés à la suite de					
	туберкулоза—всички форми (§ § 13, 14 и 15) la tuberculose toutes formes			заразно-епидемични болести (§ § 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11 и 12) des maladies infectieuses et épidémiques		
	Абсол. брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des déc.	На 10,000 жители Pour 10000 habitants	Абсол. брой Nombre absolu	На 100 отъ умрѣлитѣ Pour 100 des déc.	На 10,000 жители Pour 10000 habitants
1925	3,093	17.5	30.6	2,052	11.6	20.3
1926	3,113	19.1	29.9	1,374	8.4	13.2
1927	3,247	18.2	30.5	1,881	10.5	17.6
1928	3,209	18.7	29.2	1,093	6.4	10.0
1929	3,056	17.4	27.1	779	4.4	6.9

Ясно е, че докато отъ всички форми на туберкулозата презъ 1925 год. сж умрѣли на 10,000 жители 30.6, отъ заразно-епидемични болести сж умрѣли презъ сжщата година 20.3. Презъ 1926 год. респективнитѣ относителни числа сж 29.9 и 13.2; презъ 1927 г.—30.5 и 17.6; презъ 1928 г.—29.2 и 10.0, а презъ 1929 г.—27.1 и 6.9.

По размахъ никоя друга болестъ не може да се мѣри съ туберкулозата и поради това тя справедливо се смѣта за „бичъ“ на съвременното човѣчество.

Ето нѣкои сравнителни данни за умиренията отъ туберкулоза въ другитѣ държави:

Държави — Pays	Всичко умрѣли Total des décès	Умрѣли отъ туберкулоза (всички форми) Décédés à la suite de la tuberculose toutes formes	На 100 умрѣли Pour 100 des décès	Années
България (1925) ¹⁾ . . .	17,647	3,093	17.5	Bulgarie (1925) ¹⁾
Гърция (1924) . . .	93,320	8,917	9.56	Grèce (1924)
Англия и Галия (1924) . . .	473,235	41,103	8.69	Angleterre et Pays de Galles (1924)
Австрия (1924) . . .	97,624	12,178	12.47	Autriche (1924)
Белгия (1924) . . .	59,653	7,934	7.96	Belgique (1924)
Франция (1921) . . .	651,347	61,973	9.51	France (1921)
Германия (1924) . . .	759,075	141,543	18.65	Allemagne (1924)
Дания (1924) . . .	38,101	3,355	8.81	Danemark (1924)
Швейцария (1924) . . .	48,988	5,994	12.24	Suisse (1924)
Испания (1924) . . .	430,590	33,746	7.84	Espagne (1924)
Италия (1924) . . .	662,870	60,548	9.13	Italie (1924)
Норвегия (1924) . . .	30,203	5,411	17.92	Norvège (1924)
Холандия (1924) . . .	69,357	7,725	11.14	Hollande (1924)
Унгария (1924) . . .	167,668	26,724	15.94	Hongrie (1924)
Швеция (1923) . . .	68,424	8,365	12.23	Suède (1923)
Чехославия (1924) . . .	215,711	26,772	12.41	Tchécoslovaquie (1924)

¹⁾ Отъ 62 града — De 26 villes.